

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра теоретико-правових та соціально-гуманітарних
дисциплін**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої, виховної

та міжнародної діяльності

проф. Т.М. Димань



2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	08 Право
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	081 Право
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Права та лінгвістики

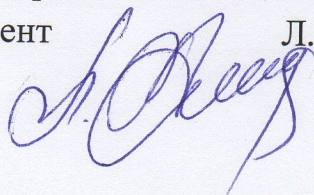
Робоча програма з навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» для здобувачів вищої освіти факультету права та лінгвістики за спеціальністю 081 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач: Мельник О.Г. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 26с.

Розробники: О.Г.Мельник, канд.юрид.наук, старший викладач

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № від «29» серпня 2019 р.

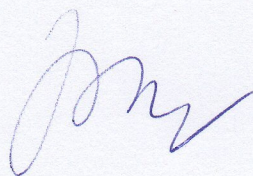
Завідувач кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін, доцент

Л.М.Мельник



Схвалено методичною радою факультету права та лінгвістики
Протокол № від «29» серпня 2019 р.

Голова методичної ради, доцент



В.Д. Борщовецька

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Право Європейського Союзу»	7
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	8
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
6.1. Лекції	9
6.2. Практичні заняття	11
6.3. Самостійна робота	12
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	13
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	14
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	17
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2019–2020 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Право Європейського Союзу» для денної форми навчання виділено всього 150 академічних години (5 кредит ECTS), у т.ч. аудиторних – 84 години (лекції – 42, практичні заняття – 42), самостійна робота здобувачів вищої освіти – 66 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5	Галузь знань 08 «Право»	Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 5	Спеціальність: 081 «Право»	4-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розрахункове		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
Загальна кількість академічних годин – 150		<i>Лекції</i>	
		42 год	10 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 3	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		42 год.	12 год
		<i>Самостійна робота</i>	
		66 год	16 год
		Підсумковий контроль: іспит	

Мета курсу

Метою вивчення курсу є забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі права, які мають компетентності, необхідні для розуміння природи і функцій права, в тому числі права Європейського Союзу, змісту його основних правових інститутів, застосування такого права, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин.

Формування знань про галузі права Європейського Союзу та Європейських

співтовариств, достатнього для усвідомлення значення регіональної інтеграції держав Європи та необхідності її подальшого розвитку; здійснення професійної діяльності в установах, діяльність яких пов'язана з прогресивним розвитком українського законодавства; проведення глибокого історичного, правового, економічного аналізу європейських і світових інтеграційних процесів, учасником яких є Україна.

Мета навчальної дисципліни Право Європейського Союзу відповідає цілям ОП, які, в свою чергу, відповідають місії університету, оскільки ОП передбачає підготовку висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців у галузі права для сфери аграрного виробництва шляхом надання освітніх послуг відмінної якості, дотримання високих стандартів у викладанні, науковій і професійній діяльності, що обумовлює стратегію БНАУ.

Передумови для вивчення дисципліни

Базова навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу» базується на знаннях таких навчальних дисциплін, як «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Міжнародне право», «Конституційне право зарубіжних країн».

2. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до освітньо- професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 2	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
РН 3	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
РН 4	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
РН 5	Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
РН 7	Скласти та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними

	джерелами.
РН 8	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
РН 13	Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
РН 17	Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
РН 18	Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.
РН 20	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів суспільного життя

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **«Право Європейського Союзу»**

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ТА ЙОГО ПРАВОВА СИСТЕМА - ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕВОЛЮЦІЇ.

Тема 1.1. Право Європейського Союзу – комплексна галузь наукових знань.

Тема 1.2. Історична обумовленість інтеграційного процесу в Європі та світі.

Тема 1.3. Європейський Союз: поняття, мета, склад, територія, населення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ, ДЖЕРЕЛА, СИСТЕМА.

Тема 2.1. Право Європейського Союзу та національне право держав-членів.

Тема 2.2. Принципи права Європейського Союзу: поняття, класифікація.

Тема 2.3. Класифікація джерел права Європейського Союзу

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. КОМПЕТЕНЦІЯ ТА СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ. СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Тема 3.1. Правосуб'єктність ЄС. Компетенція Європейського Союзу: структура і зміст.

Тема 3.2. Повноваження Європейського Союзу у сфері міжнародних відносин та особливості їх здійснення.

Тема 3.3. Інститути європейського Союзу: Рада Європейського Союзу
Європейська рада, Європейський парламент, Європейська комісія.

Тема 3.4. Судова система ЄС та інші органи та установи Європейського Союзу. Контрольні органи ЄС, Європол.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. МАТЕРІАЛЬНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

Тема 4.1 . Основи правового статусу людини та громадянина в Європейському Союзі .

Тема 4.2. Правовий режим економічної системи ЄС.

Тема 4.3. Митне право ЄС.

Тема 4.4. Корпоративне право ЄС.

Тема 4.5. Банківське право ЄС.

Тема 4.6. Шенгенське право.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З ЄС

Тема 5.1. Історичні етапи відносин України з Європейськими Співтовариствами.

Тема 5.2. Система угод між Україною та Європейським Союзом.

Тема 5.3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРС		л	п	лб	інд	СРС
Змістовний модуль 1.												
Європейський Союз та його правова система - основні етапи еволюції.												
Тема 1.1	8	2	2			4		2				
Тема 1.2	8	2	2			4			2			1
Тема 1.3	6	2	2			2						1
Разом за модуль 1	22	6	6			10		2	2			2
Змістовий модуль 2.												
Право Європейського Союзу: поняття, принципи, джерела, система.												
Тема 2.1.	8	2	2			4			2			
Тема 2.2	8	2	2			4		2				1
Тема 2.3	8	2	2			4						1
Разом за модуль 2	24	6	6			12		2	2			2

Змістовний модуль 3. Компетенція та сфери діяльності Європейського Союзу. Сфери діяльності Європейського Союзу												
Тема 3.1	8	4	2			2		2				1
Тема 3.2	10	2	4			4		2				1
Тема 3.3.	10	4	2			4			2			1
Тема 3.4.	10	2	4			4			2			1
Разом за модуль 3	38	12	12			14		4	4			4
Змістовний модуль 4. Матеріальне право європейського союзу.												
Тема 4.1.	8	2	2			4		2				1
Тема 4.2.	8	2	2			4						1
Тема 4.3.	8	2	2			4						
Тема 4.4.	8	2	2			4						
Тема 4.5.	6	2	2			2			1			1
Тема 4.6.	6	2	2			2			1			1
Разом за модуль 4	44	12	12			20		2	2			4
Змістовний модуль 5. Правове регулювання відносин України з ЄС												
Тема 5.1.	6	2	2			2						2
Тема 5.2.	8	2	2			4						1
Тема 5.3.	8	2	2			4			2			1
Разом за модуль 5	22	6	6			10			2			4
Всього годин	150	42	42			66	38	10	12			16

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд –

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовний модуль 1.</i> ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ ТА ЙОГО ПРАВОВА СИСТЕМА - ОСНОВНІ ЕТАПИ ЕВОЛЮЦІЇ.	
1.1. . Право Європейського Союзу – комплексна галузь наукових знань. Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу». Предмет і система курсу. Співвідношення курсу «Право Європейського Союзу» з іншими навчальними дисциплінами. Необхідність і мета вивчення права Європейського Союзу в Україні. Важливість пізнання права Європейського Союзу в процесі професійної підготовки юриста. Джерела і методи пізнання права Європейського Союзу.	2
1.2. Історична обумовленість інтеграційного процесу в Європі та світі. Інтернаціоналізація і глобалізація господарських зв'язків та світовий ринок - економічна основа Європейського Союзу. Політичні та культурні передумови утворення Європейського Союзу. Основні підсумки і тенденції інтеграційного процесу в Європі.	2
1.3. Європейський Союз: поняття, мета, склад, територія, населення. Держави-члени Європейського Союзу. Процедура приєднання нових держав-членів. Країни-кандидати на вступ до Союзу. Європейський Союз - інтеграційне об'єднання народів Європи. Європейський Союз і Рада Європи. Спільність завдань і подібності в розвитку. Взаємодія Європейського Союзу та Ради Європи на сучасному етапі.	2
Разом за змістовий модуль 1	6
<i>Змістовий модуль 2.</i> ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ, ДЖЕРЕЛА, СИСТЕМА	

2.1. Право Європейського Союзу та національне право держав-членів. Визначення поняття «право Європейського Союзу». Співвідношення термінів «Право Європейського Союзу» і «європейське право». Принципи верховенства і прямої дії права Європейського Союзу. Співвідношення права Європейського Союзу з міжнародним публічним і приватним правом.	2
2.2. Принципи права Європейського Союзу: поняття, класифікація. Цінності Європейського Союзу (ст. 2 Договору про Європейський Союз) як загальні принципи конституційного ладу ЄС та країн-членів. Відповідальність держав-членів за їх порушення.	2
2.3. Класифікація джерел права Європейського Союзу. Подібності та відмінності джерел права Європейського Союзу та джерел інших правових систем (національного та міжнародного права). Джерела первинного права. Установчі документи (договори) Європейського Союзу: поняття і система. Джерела вторинного права. Правові акти Європейського Союзу, їхні юридичні властивості (регламент, директива, рішення, рекомендація, висновок). Структура та зміст правових актів Союзу. Законодавчі та незаконодавчі акти Союзу.	2
Разом за змістовий модуль 2	6
<i>Змістовний модуль 3.</i> КОМПЕТЕНЦІЯ ТА СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ. СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	
3.1. Правосуб'єктність ЄС. Компетенція Європейського Союзу: структура і зміст. Повноваження Європейського Союзу та способи їх закріплення в установчих договорах. Законодавчі, виконавчо-розпорядчі, юрисдикційні та інші повноваження ЄС, правові форми їх реалізації. Класифікація предметів відання і сфери діяльності Європейського Союзу. Внутрішній ринок ЄС. Економічний і валютний союз. Сфери політики Європейського Союзу (аграрна, транспортна, екологічна політика та ін.). Простір свободи, безпеки та правосуддя.	4

3.2. Повноваження Європейського Союзу у сфері міжнародних відносин та особливості їх здійснення. Міжнародна правосуб'єктність та міжнародні угоди ЄС. Економічні санкції та інші односторонні заходи, які ЄС уповноважений здійснювати на міжнародній арені. Загальна торгова політика ЄС. Спільна зовнішня політика та політика безпеки (СЗПБ). Предмет, цілі і принципи СЗПБ. Органи і посадові особи, уповноважені представляти Європейський Союз на міжнародній арені. Дипломатичні зв'язки ЄС із зарубіжними державами та міжнародними організаціями.	2
3.3. Інститути європейського Союзу Поняття «інститут», «орган» і «установа» у праві Європейського Союзу. Джерела правового регулювання статусу органів Європейського Союзу: установчі договори, статuti, внутрішні регламенти та ін. Рада Європейського Союзу. Місце в системі органів Європейського Союзу. Склад і порядок формування. Загальна і спеціальна Рада. Внутрішня організація. Порядок роботи та прийняття рішень. Функції та повноваження Ради: обсяг і зміст Європейська рада. Європейська рада - вищий орган політичної координації у рамках Союзу. Причини створення, правова інституціоналізація Європейської ради. Європейська рада та Рада Європейського Союзу. Склад і порядок формування Європейської ради. Функції та повноваження Європейської ради. Європейський парламент. Місце в системі органів Союзу. Склад. Порядок обрання депутатів. Способи прийняття рішень. Функції та повноваження Європарламенту. Юридична і політична відповідальність Європарламенту та його членів. Депутатський імунітет. Європейська комісія. Місце в системі органів Союзу. Склад Комісії. Порядок формування Комісії. Правовий статус членів Комісії, гарантії їх незалежності. Повноваження Комісії. Право законодавчої ініціативи та особливості його реалізації в рамках ЄС.	4
3.4. Судова система ЄС та інші органи та установи Європейського Союзу. Контрольні органи ЄС, Європол. Суд Європейського Союзу. Судова система Європейського Союзу: загальні принципи побудови. Структура та функції Суду Європейського Союзу. Статут Суду Європейського Союзу. Склад і порядок формування Суду. Організація роботи і прийняття рішень. Юрисдикція Суду. Правовий статус Трибуналу. Спеціалізовані трибунали - нова ланка судової	2

системи Європейського Союзу. Контрольні органи ЄС. Система контрольних органів Європейського Союзу, її розвиток на сучасному етапі. Європейська рахункова палата - інститут фінансового контролю ЄС. Склад і порядок формування Рахункової палати. Правовий статус Європейського омбудсмена. Порядок звернення до Омбудсмена. Європол. Європейське поліцейське відомство (Європол): місце в організаційному механізмі Європейського Союзу.	
Разом за змістовий модуль 3	12
<i>Змістовний модуль 4.</i> МАТЕРІАЛЬНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.	
4.1. Основи правового статусу людини та громадянина в Європейському Союзі. Інститут основ правового статусу людини і громадянина: місце в системі права Європейського Союзу, джерела. Поняття принципів правового статусу особи. Особисті (громадянські), політичні, економічні, соціальні і культурні права, гарантовані Європейським Союзом. Права людини і права громадянина (права, зарезервовані для громадян Союзу). Інститут громадянства Союзу на сучасному етапі, перспективи подальшого розвитку.	2
4.2. Правовий режим економічної системи ЄС Поняття «внутрішній ринок» ЄС і його визначення в установчих договорах. Співвідношення термінів «внутрішній», «загальний» і «єдиний» ринок. Основні «свободи» внутрішнього ринку: поняття, сутність, юридичне закріплення. Принцип вільного пересування товарів: поняття, зміст. Головні орієнтири економічної політики. Правовий режим єдиної валюти ЄС «євро» і єдиної грошової політики ЄС. Поняття, мета й завдання політики в галузі конкуренції.	2
4.3. Митне право ЄС. Поняття «митний союз» і його відмінність від суміжних понять («тарифне співтовариство» і «асоціація вільної торгівлі»). Спільний митний тариф: поняття, зміст, етапи формування, основні умови застосування.	2
4.4. Корпоративне право ЄС. Поняття корпоративного права, відмінності регулювання на національному рівні. Гармонізація законодавства держав-членів про юридичних осіб. Основні питання, що регулюються директивами ЄС про господарські товариства і товариства. Створення нових («європейських») юридичних осіб.	2

4.5. Банківське право ЄС. Банківська система ЄС: поняття, структура та особливості. Система джерел правового регулювання банківської діяльності в ЄС. Законодавство про банки та банківську діяльність в ЄС. Правове регулювання банківської діяльності в ЄС на сучасному етапі. Правове становище небанківських кредитних організацій. Основні принципи правового регулювання банківської діяльності в ЄС.	2
4.6. Шенгенське право. Особливий компонент в системі права Європейського Союзу. Причини виникнення Шенгенської права, основні етапи його розвитку. Просторова сфера дії Шенгенського права. Шенгенський простір.	2
Разом за змістовий модуль 4	12
<i>Змістовний модуль 5.</i> ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З ЄС	
5.1. Історичні етапи відносин України з Європейськими Співтовариствами. Розвиток відносин між СРСР і Європейськими Співтовариствами в радянський період. Угода між СРСР і Співтовариствами 1989 р. Визнання України як держави і розвиток відносин на тлі появи Європейського Союзу.	2
5.2. Система угод між Україною та Європейським Союзом. Угода про партнерство та співробітництво (УПС): основна характеристика і зміст. Етапи адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС. План дій «Україна – ЄС».	2
5.3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація. Перспективи створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.	2
Разом за змістовий модуль 5	6
Всього	42

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовний модуль 1. Європейський Союз та його правова система - основні етапи еволюції.</i>		
1.	Тема 1.1. Право Європейського Союзу – комплексна галузь наукових знань. Предмет і система курсу.	2
2.	Тема 1.2. Історична обумовленість інтеграційного процесу в Європі та світі. Політичні та культурні передумови утворення Європейського Союзу.	2
3.	Тема 1.3. Європейський Союз: поняття, цілі, символи,, територія, населення. Процедура приєднання нових держав-членів.	2
	Разом за змістовий модуль 1	6
	<i>Змістовий модуль 2. Право Європейського Союзу: поняття, принципи, джерела, система.</i>	
4	Тема 2.1. Право Європейського Союзу та національне право держав-членів. Механізм прийняття рішень в ЄС – загальні правила та виключення з них.	2
5	Тема 2.2. Принципи права Європейського Союзу: поняття, класифікація.	2
6	Тема 2.3. Класифікація джерел права Європейського Союзу. Правові акти Європейського Союзу, їхні юридичні властивості (регламент, директива, рішення, рекомендація, висновок).	2
	Разом за змістовий модуль 2	6
	<i>Змістовний модуль 3.</i> Компетенція та сфери діяльності Європейського Союзу. Сфери діяльності Європейського Союзу	
7	Тема 3.1. Правосуб'єктність ЄС. Компетенція Європейського Союзу: структура і зміст. Повноваження Європейського Союзу та способи їх закріплення в установчих договорах.	4
8	Тема 3.2. Повноваження Європейського Союзу у сфері міжнародних відносин та особливості їх здійснення. Міжнародна правосуб'єктність та міжнародні угоди ЄС.	2
9	Тема 3.3. Інститути європейського Союзу. Рада Європейського Союзу, Європейська рада, Європейський парламент, Європейська комісія та ін.	

10	Тема 3.4. Судова система ЄС та інші органи та установи Європейського Союзу. Контрольні органи ЄС, Європол. Суд Європейського Союзу. Контрольні органи ЄС. Європейське поліцейське відомство (Європол).	2
	Разом за змістовий модуль 3	12
	<i>Змістовний модуль 4.</i> Матеріальне право Європейського Союзу	
11	Тема 4.1. Основи правового статусу людини та громадянина в Європейському Союзі Інститут основ правового статусу людини і громадянина: місце в системі права Європейського Союзу.	2
12	Тема 4.2. Правовий режим економічної системи ЄС. Поняття «внутрішній ринок» ЄС і його визначення в установчих договорах.	2
13	Тема 4.3. Митне право ЄС. Спільний митний тариф: поняття, зміст, етапи формування, основні умови застосування.	2
14	Тема 4.4. Корпоративне право ЄС. Гармонізація законодавства держав-членів про юридичних осіб. Основні питання, що регулюються директивами ЄС про господарські товариства і товариства.	2
15	Тема 4.5. Банківська система ЄС: поняття, структура та особливості. Правове регулювання банківської діяльності в ЄС на сучасному етапі.	2
16	Тема 4.6. Шенгенське право. Причини виникнення Шенгенської права, основні етапи його розвитку. Шенгенський простір.	2
	Разом за змістовий модуль 4	12
	<i>Змістовний модуль 5.</i> Правове регулювання відносин України з ЄС	
17	Тема 5.1. Розвиток відносин між СРСР і Європейськими Співтовариствами в радянський період. Визнання України як держави і розвиток відносин на тлі появи Європейського Союзу.	2
18	Тема 5.2. Система угод між Україною та Європейським Союзом. Механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС. План дій «Україна – ЄС».	2

19	Тема 5.3. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: зміст та імплементація. Перспективи створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.	2
Разом за змістовий модуль 5		6
Всього		42

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1.	Історичні передумови утворення Європейського Союзу.	4
2.	Політика Європейського Союзу щодо України. Майбутній вступ України в ЄС.	4
3.	Головні напрями співробітництва України з Радою Європи сьогодні.	4
4.	Масштабність екологічних проблем і та кількість сфер, які вони зачіпають, що відбиваються у функціонуванні інститутів Європейського Союзу	4
5.	Відносини між Європейським Союзом і державами-членами – умови та правила.	4
6.	Поняття, мета й завдання політики в галузі конкуренції.	2
7.	Принцип вільного пересування товарів: поняття, зміст. Головні орієнтири економічної політики.	2
8.	Принцип взаємного визнання судових рішень держав-членів у кримінальних справах та заходи з його реалізації в законодавстві Європейського Союзу.	2
9.	Кримінальне право та процес ЄС. Предмет загальної кримінальної політики Європейського Союзу, її основні напрями.	4
10.	Кримінально-правова кваліфікація злочинних діянь у законодавстві Європейського Союзу. Гармонізація кримінально-процесуального права держав-членів.	4
11.	Правовий статус Європейського омбудсмена. Порядок звернення до Омбудсмена.	4
12.	Європейське поліцейське відомство (Європол): місце в організаційному механізмі Європейського Союзу.	4
13.	Поняття принципів правового статусу особи. Особисті (громадянські), політичні, економічні, соціальні і культурні права, гарантовані Європейським Союзом.	4

14.	"Міграційна катастрофа" у Європі як ключове випробування для європейської єдності.	4
15.	Механізм адаптації законодавства України до законодавства ЄС.	2
16.	Інститут громадянства Союзу на сучасному етапі, перспективи подальшого розвитку.	2
17.	Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС – реалії та перспективи.	4
18.	Особливості європейської інтеграції. Проблеми і перспективи ЄС. Ідея об'єднання Європи	4
19.	Проблеми економіки: як ситуація в Європі позначиться на Україні.	4
Всього годин		66

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

Завдання 1.

1. Назвіть основні передумови виникнення Європейського Союзу.
2. Які ви знаєте умови прийняття до Європейського Союзу?
3. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи права Європейського Союзу.

Завдання 2.

4. Розкрийте поняття «територія ЄС» та «громадянство Європейського Союзу».
5. Які ви знаєте історичні передумови виникнення Європейського Союзу?
6. Охарактеризуйте Європейські співтовариства та їх значення у процесі формування ЄС.

Завдання 3.

7. Дайте характеристику Договору про Європейський Союз від 7 лютого 1992 р. (Маастрихтський договір) та розкрийте його значення.
8. Які ви знаєте підстави притягнення до відповідальності держав-членів ЄС?
9. Охарактеризуйте органи правосуддя ЄС.

Завдання 4.

10. Назвіть загальні та спеціальні принципи права Європейського Союзу.
11. Визначте джерела права Європейського Союзу
12. Розкрийте поняття інституційного механізму ЄС.

Завдання 5.

13. Дайте характеристику джерелам вторинного права ЄС.
14. У чому полягає виключна компетенція Європейського Союзу?
15. Рада Європейського Союзу та її повноваження.

Завдання 6.

16. У чому полягає міжнародна правосуб'єктність Європейського Союзу?
17. "Амстердамський договір" від 2 жовтня 1997 р. та його значення в процесі реформування ЄС.
18. Що розуміють під визначенням триопорної структури ЄС?

Завдання 7.

19. Які зміни до установчих договорів ЄС були запроваджені Амстердамським та Ніщцькими договорами?
20. Назвіть основні відмінності між компетенціями Ради Європи, Європейської Ради та Ради Міністрів
21. Розкрийте порядок законодавчої процедури в ЄС.

Завдання 8.

22. Охарактеризуйте правовий статус Європейського парламенту.
23. Європейська комісія як наддержавний виконавчий інститут (комісари, директорати).
24. Розкрийте зміст первинних та вторинних джерел законодавства Співтовариства

Завдання 9.

25. У чому полягає сутність доктрини верховенства права ЄС над національним правом держав-членів?
26. Що розуміється під кількісними обмеженнями імпорту та експорту товарів та іншими еквівалентними за своїм значенням заходами з боку держав-членів
27. Розкрийте поняття «публічна служба» в праві ЄС?

Завдання 10.

28. У чому полягає особливість свободи руху капіталу та платежів у порівнянні з іншими свободами Співтовариства?
29. Які винятки передбачено Договором про Співтовариство з принципу свободи руху капіталу та платежів?
30. Назвіть види кількісних обмежень щодо експорту товарів з ЄС.

Завдання 11.

31. Назвіть основні напрями спільної митної політики Співтовариства.
32. Яка структура Єдиного митного тарифу Співтовариства і види мит згідно із законодавством Співтовариства?
33. Дайте характеристику основним напрямкам розвитку конкурентної політики Співтовариства.

Завдання 12.

34. Назвіть критерії та охарактеризуйте порядок визначення відповідного товарного та географічного ринку у конкурентному праві Співтовариства.
35. На які етапи поділяється створення Економічного та валютного Союзу?
36. Європейська рахункова палата та її повноваження.

Завдання 13.

37. Європейська Рада як "неформальний" орган ЄС.
38. У чому полягає співробітництво поліцій і судових органів в ЄС (Європол)?
39. Які основні принципи діяльності Європейського Союзу?

Завдання 14.

40. Охарактеризуйте розвиток співробітництва між Україною та Європейським Союзом.
41. Система контрольних органів Європейського Союзу, її розвиток на сучасному етапі.
42. Зобразіть схематично структуру Суду Європейського Союзу, та вкажіть які у нього основні функції.

Завдання 15.

43. Які, на вашу думку, є перспективи створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.
44. Поняття «митний союз» і його відмінність від суміжних понять («тарифне співтовариство» і «асоціація вільної торгівлі»).

45. У чому полягає правовий режим єдиної валюти ЄС «євро» і єдиної грошової політики ЄС?

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; лабораторних досліджень; конференцій; ділових та рольових ігор.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Право Європейського Союзу» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачів здійснюється у формі іспиту за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач вищої освіти отримує за виконані розрахунки, лабораторні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

**Критерії оцінювання результатів
навчання за чотирирівневою шкалою**

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що здобувач вищої освіти не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою.

Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

,

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність здобувача вищої освіти на занятті у формулі приймається як «0».

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «екзамен»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії;
3. Нормативно-технічна документація;

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Баймуратов М. О. Модифікації державного суверенітету в умовах європейської інтеграції в контексті взаємовідносин Європейського Союзу з державами-членами : монографія / М. О. Баймуратов, Ю. С. Хоббі. – Суми : Університет. кн., 2015. – 300 с.
2. Стрельцов В. Ю. Законодавча основа прав та обов'язків європейської спільноти та держав-членів. Модуль 11 : навч. посіб. / В. Ю. Стрельцов. – Х. : Магістр, 2016. – 127 с.
3. Пархоменко Н. М. Імплементация міжнародних, європейських цінностей і стандартів у галузеве законодавство України в контексті його конституціоналізації // Теорія і практика конституціоналізації галузевого законодавства України : моногр. / наук. ред. Ю. С. Шемшученко ; відп. ред. Н. М. Пархоменко. — К., 2015. — С. 40–57.
4. Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. – Х. : Оберіг, 2016. – Вип 1. – 76 с. – (Серія "Наукові доповіді").
5. Кордон М. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. / М. В. Кордон. – 2-ге вид. – К. : Центр учб. л-ри, 2015. – 172 с.
6. Яковюк І.В. Правові основи європейської інтеграції та її вплив на державно-правовий розвиток України : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01; 12.00.11 / Іван Васильович Яковюк. – Харків: Б.в., 2014. – 474 с.
7. Чому "Європа" має значення. Європеїзація законодавчого процесу та парламентських практик в Україні : аналіт. звіт Лаб. законодав. ініціатив. – К., 2016. – 74 с.
8. ДАВИМУКА, С. А.; КУЙБІДА, В. С.; ФЕДУЛОВА, Л. І. Тенденції розвитку нової регіональної політики країн-членів Європейського Союзу. *Регіональна економіка*, 2019, 1: 76-85.
9. ДАНИЛИШИН, Б. М.; ПИЛИПІВ, В. В. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України. *Регіональна економіка*, 2016, 1: 5-11.
10. МЕЛЬНИК, Алла. РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ПІДТРИМКА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ: ПОРІВНЯННЯ ДОСВІДУ НІМЕЧЧИНИ, ЄС ТА УКРАЇНИ. *Журнал європейської економіки*, 2018, 2.2: 180-203.
11. БІЛАС, Андрій Іванович. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження. 2016.

- 12.ВІНСЬКА, Оксана Йосипівна, et al. Гендерна рівність та соціально-економічний розвиток країн—членів Європейського Союзу. 2016.
- 13.МАКОГОН, Юрій; МЕДВЕДКІНА, Євгенія. Стратегія інноваційного розвитку України в контексті інтеграції до Європейського Союзу. *Журнал європейської економіки*, 2017, 7.1: 43-56.
- 14.БІЛОУС, Ірина Ігорівна. Досвід країн ЄС у сфері соціальної підтримки населення. *Світ фінансів*, 2017, 4 (9): 165-169.
- 15.ГРАБИНСЬКИЙ, Ігор; ГОРІН, Наталія. Вплив Угоди про зону вільної торгівлі України з ЄС на еколого-інноваційну діяльність виробників-експортерів. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*, 2018, 44: 235-244.
- 16.ПРОКОПЕНКО, Л. Л.; РАКША, О. В. Розвиток інституційної основи співробітництва України та ЄС. *Аспекти публічного управління*, 2018, 6, № 3: 56-62.
- 17.Малиновська О.А. Міграційна політика Європейського Союзу: виклики та уроки для України / О. А. Малиновська. — К.: НІСД, 2014. — 48 с.
- 18.Європейський Союз і Україна: особливості взаємовідносин на сучасному етапі / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. — Х. : Оберіг, 2016. — Вип 1. — 76 с. — (Серія "Наукові доповіді").
- 19.Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції : монографія / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за заг. ред.: Ю. П. Битяк, І. В. Яковюк. — К. : Ред. журн. "Право України" ; Х. : Право, 2013. — Вип. 15. — 336 с.
- 20.Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу : монографія / НАПрН України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування ; за заг. ред. І. В. Яковюка. — К. : Ред. журн. "Право України" ; Х. : Право, 2013. — Вип. 14. — 208 с.
- 21.Інституційне право Європейського союзу / В. І. Муравйов, О. М. Шпакович, О. М. Лисенко, О. В. Святун. — К. : Ін Юре, 2015. — 312с.
- 22.Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз : монографія / І. В. Яковюк ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". — Х. : Право, 2013. — 760 с.

Додаткова література

1. Договір про Європейський Союз. Консолідована версія в редакції Лісабонського договору // Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / Г. Друзенка, С. Друзенко. — К.: К.І.С., 2010. — С. 31–7

2. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників ЄЕС // Хартія, Міжнар. документ від 09.12.1989.
3. Хартія основних прав Європейського Союзу № 994_524. Прийняття від 07.12.2000
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони / Міжнародний документ від 27.06.2014. Ратифікована 16.09.2014 р.
5. Договір про заснування Європейської Спільноти № 994_017. (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року)
6. Єдиний європейський акт № 994_028 від 17.02.1986
7. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Право Європейського Союзу» для здобувачів вищої освіти факультету права та лінгвістики за спеціальністю 081 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач: Мельник О.Г. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 68с.

Іноземні джерела:

1. Commission issues guidance to encourage structural reforms and investment – Frequently Asked Questions: European Commission - Fact Sheet. – Strasbourg, 13 January 2015. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-3221_en.htm.
2. Economic forecast for Greece. – Access mode : https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/greece/economic-forecast-greece_en.
3. European Agenda on Migration: Still fragile situation gives no cause for complacency: European Commission Press release. – Brussels, 16 May 2018. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3743_en.htm.
4. European Border and Coast Guard: Stronger EU borders with a new standing corps of 10,000 border guards: European Commission Press release. – Strasbourg, 17 April 2019. – Access mode : http://europa.eu/rapid/pressrelease_IP-19-2166_en.htm.
5. European Fund for Strategic Investments. – Access mode : <https://www.eib.org/en/efsi/index.htm>. 7. EU – Turkey Statement, 18 March 2016. – Access mode : <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkeystatement/>.
6. Circular Economy. – Access mode : https://www.satw.ch/fileadmin/user_upload/documents/02_Themen/06_Rohstoffe/circulareconomy_EN.pdf

7. Directive 2008/98/EC on waste and repealing certain Directives. – Access mode : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0098&from=EN>. – (зачековано: 10.04.2019).
8. 10. Plastic Waste: a European strategy to protect the planet, defend our citizens and empower our industries. European Commission Press release. – Strasbourg, 16 January 2018. – Access mode : http://europa.eu/rapid/pressrelease_IP-18-5_en.htm.

Адреси сайтів в INTERNET

1. <http://europa.eu/> Офіційний сайт Європейського Союзу
2. https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk Представництво Європейського Союзу в Україні
3. <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en> Правова база Європейського Союзу
4. <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yevropejska-integraciya> Урядовий портал (Європейська інтеграція)
5. http://www.citizensinformation.ie/en/government_in_ireland/european_government/european_union.html Сайт для громадян ЄС (Citizens Information Board).
6. <http://www.goethe.de/ins/ua/prj/eur/ukindex.htm> проект “Європа у школи” Goethe-Institut в Україні
7. <https://eu-ua.org/tekst-uhody-pro-asotsiatsiiu> Євроінтеграційний портал
8. <https://eu-ua.org/tekst-uhody-pro-asotsiatsiiu> Євроінтеграційний портал

Офіційні сайти інституцій ЄС та інших організацій

1. Рада Європейського Союзу: <http://ue.eu.int>
2. Європейський Парламент: <http://www.europarl.eu.int>
3. Європейська Комісія: <http://europa.eu.int/comm>
4. Суд Європейського Союзу: <http://www.curia.eu.int>
5. Європейський Суд Аудиторів: <http://www.eca.eu.int>
6. Європейський Центральний Банк: <http://www.ecb.int>
7. Економічний та соціальний комітет: <http://www.esc.eu.int>
8. Комітет регіонів: <http://www.cor.eu.int>
9. Європейський Інвестиційний Банк: <http://www.eib.eu.int>
10. Європейський омбудсмен: <http://www.euro-ombudsman.eu.int>
11. Європейський соціальний фонд: http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index.htm
12. Офіс статистики Європейських Співтовариств: <http://europa.eu.int/comm/eurostat>